

WSPOMNIENIE

Bogusław Zakrzewski

HALINA OGAREK CZOJ (1931–2004) – KOREANISTKA, TŁUMACZKA, PEDAGOG

Dr Halina Ogarek Czoj to zasłużona postać w dziedzinie polskiej koreanistyki, jej współtwórczyni. Dała się poznać w kraju i zagranicą jako wybitna znawczyni Korei, literatury tego kraju i jej tłumaczka. Urodziła się w 1931 roku jako córka-jedynaczka Weroniki Tropaczyńskiej-Ogarkowej (1908–1957). Matka, urodzona we Lwowie, była nauczycielką, działaczką ruchu ludowego i oświatowego, redaktorką przedwojennego 'Płomyka', autorką powieści, podręczników szkolnych a także partyzanckich pieśni Batalionów Chłopskich. Halina magisterium uzyskała w 1955 r. na sinologii na Uniwersytecie Warszawskim w dziedzinie literatury. W toku studiów, uczęszczając na lektorat języka koreańskiego prowadzony przez koreańskiego wykładowcę, stopniowo nabywała znajomości języka. Zafascynowanie Halinki kulturą koreańską przełożyło się również na sferę uczuciową: jej wybrankiem został Koreańczyk, obywatel KRL-D.

W 1956 r. zaproponowano jej wyjazd do Korei (rzecz jasna – KRL-D) w ramach międzypaństwowej wymiany stypendialnej studentów. Z tego właśnie okresu datuje się nasza znajomość – również ja, świeżo upieczony anglista, otrzymałem propozycję kontynuowania nauki w Azji Wschodniej, tyle, że w Chińskiej Republice Ludowej. Razem przygotowywaliśmy się więc do odlotu na dalsze studia – ona w Phenianie (gdzie czekał już na nią mąż), a ja w Pekinie. Mieliśmy nawet bilety na ten sam samolot do Moskwy, kiedy Halusia musiała przełożyć podróż z uwagi na stan zdrowia matki. Byliśmy jednak później w stałym kontakcie, mieliśmy wspólne zainteresowania i podobną wrażliwość na sprawy społeczne. Ona wyniosła je z domu, ja wychowałem się, jak tysiące młodzieży mojego pokolenia, na wzruszających tekstach Jej matki w przedwojennym 'Płomyku'.

W Phenianie, gdzie urodziła córkę Annę, w 1962 r. uzyskała na stołecznym uniwersytecie stopień kandydata nauk w zakresie literatury koreańskiej, a także, oczywiście, biegłą znajomość języka. Po rozpadzie małżeństwa – przede wszystkim z przyczyn politycznych, związanych z różnymi naciskami władz KRL-D na męża – tego samego roku powróciła z córką do Warszawy. Podjęła pracę w Instytucie Orientalistycznym jako wykładowca języka i literatury koreańskiej. W 1974 r., pod kierunkiem wybitnego japonisty prof. Wiesława Kotańskiego (1915–2005)¹, uzyskała stopień doktora w zakresie literatury koreańskiej na Uniwersytecie Warszawskim. Kiedy w 1983 r. z inicjatywy Haliny utworzono w ramach Zakładu Dalekiego Wschodu Sekcję Koreanistyki – objęła jej faktyczne kierownictwo. Koreanistyką warszawską (później w ramach Zakładu Koreanistyki i Japonistyki) kierowała do 2002 r., kiedy to – po pracowitym i owocnym czterdziestoleciu pracy – przeszła na emeryturę. Nie zaprzestała jednak wówczas działalności twórczej i społecznej – prowadziła nadal badania naukowe, tłumaczyła, wygłaszała wykłady i prelekcje. Prowadziła serię wykładów kulturoznawczych w podyplomowym Studium Stosunków Międzykulturowych w Instytucie Orientalistycznym UW. Aktywnie uczestniczyła w działalności Polskiego Towarzystwa Orientalistycznego, Association of Korean Studies in Europe, współpracowała z powstałym w 1996 r. Towarzystwem Azji i Pacyfiku.

Dr Halina Ogarek-Czoj jest autorką kilkadziesiąt publikacji z dziedziny swoich badań i zainteresowań – książek, rozpraw, artykułów w polskich i zagranicznych czasopismach koreanistycznych. Jej dorobek można, bez przesady, określić jako polskojęzyczny fundament wiedzy o Korei. Najważniejsze Jej prace, to *Korea – Kraj Czollima* (1965), *Pradzieje i legendy Korei* (1981), *Tonghak – Nauka Wschodu* (1984), *Mitologia koreańska* (1988) *Teatr Koreański* (1993) *Religie Korei* (1993). W 2002 r. w wydawnictwie Dialog wyszła jej praca w języku angielskim: *Na Tohyang and Korean Short Story Writing in the 1920s*. Dwie ostatnie publikacje to najważniejsze dzieła Jej życia: w 2003 r. ukazała się *Klasyczna literatura koreańska*, a druga część tej monografii (którą przygotowała do druku rok później, ale publikacji, niestety, nie doczekała) – *Literatura koreańska XX wieku* – ukazała się w 2007 r.

Halina była także autorką podręczników języka koreańskiego, zbiorów tekstów do nauki języka, a także licznych haseł encyklopedycznych. Polskie wydawnictwa encyklopedyczne (m.in. Wielka Encyklopedia Powszechna) przez dziesięciolecia drukują jej opracowania wielu koreanistycznych haseł; ostatnio – w 2002 r. – swój wkład wniosła do multimedialnej Encyklopedii PWN *Cywilizacje Dalekiego Wschodu*. Była też tłumaczem konferencyjnym najwyższych szczebli.

¹ Zob. wspomnienie o Profesorze w roczniku „Azja – Pacyfik” tom 8 (2005), s. 188–194 (E. Pałasz-Rutkowska, *Profesor Wiesław Kotański (1915–2005) – wybitny uczony, japonista, wychowawca pokoleń*). Redakcja.

Jak wspominałem, Halina była zafascynowana literaturą koreańską – początkowo jej nurtem realistycznym, prozą pierwszej połowy XX wieku. W późniejszych latach odkryła dla polskiego czytelnika także pisarzy o bardziej kontrowersyjnych poglądach i nietuzinkowym spojrzeniu na rzeczywistość: Na Tohyanga, Czho Inho, Han Malsuk. Spod jej pióra wyszły przekłady wielu koreańskich powieści i nowel, m.in.: *Czhunjhyang jon* (1970), *Barwy miłości – antologia współczesnych opowiadań koreańskich* (1995); Czho Inho: *Maski* (1999), Li Hoczhol: *Północ – Południe* (1999), Han Malsuk: *Filizanka kawy – Wybór nowel* (1997), *Komungo – Wybór nowel* (1996), *Na krawędzi* (1993); Song Yong, Park Wanso, i innych.

Halina była także oddanym swej pracy pedagogiem, cenionym i lubianym przez uczniów, spośród których wyrosli dzisiejsi koreanisci (niektórzy pod koniec życia otoczyli ją wręcz synowską czułością). Była człowiekiem niezwykle skromnym i dobrym.

Odeszła od nas – po kilkunastu miesiącach walki z nieuleczalną chorobą – pod koniec 2004 roku. W obrzędzie pogrzebowym zegnało ją – oprócz rodziny – grono najbliższych współpracowników (w tym także tych z Południowej Korei), przyjaciół i kolegów. Został odczytany list pożegnalny jednej z nawiązej cenionych pisarek seulskich Han Malsuk.

